

Informacija o gospodarskim kretanjima

lipanj 2022.

Sažetak

Prema prvim podacima DZS-a rast realnog BDP-a ubrzao se u prvom tromjesečju 2022. u odnosu na prethodna tri mjeseca. Model brze procjene BDP-a upućuje na to da bi se gospodarski rast mogao nastaviti i u drugom tromjesečju ove godine, ali malo nižom stopom rasta u odnosu na početak godine. Početkom drugog tromjesečja 2022. godine zaposlenost i nominalne bruto plaće nastavili su rasti, no slabijim intenzitetom u odnosu na početak godine. Inflacija potrošačkih cijena ubrzala se sa 7,3% u ožujku na 9,4% u travnju, pri čemu je godišnji rast cijena bio široko rasprostranjen. U travnju se povećao doprinos svih glavnih komponenata inflacije, a ponajviše energije i hrane. Kratkoročni i dugoročni troškovi financiranja države nastavili su blago rasti i u svibnju, no pooštravanje uvjeta financiranja, koje je već nekoliko mjeseci izraženo na finansijskim tržištima, za sada se ne preljeva na kamatne stope na kredite stanovništvu i poduzećima, koje su se u travnju blago smanjile. Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) nastavili su se ubrzavati na godišnjoj razini s 5,0% u ožujku na 6,5% u travnju, ponajprije zbog rasta plasmana nefinansijskim poduzećima, a manjim dijelom i rasta plasmana sektoru stanovništva. Snažan rast kreditne potražnje poduzeća vjerojatno je posljedica većih troškova nabave zbog izraženog poskupljenja uvoznih energetika i sirovina kao i nastojanja poduzeća da se zaduže uz povoljne uvjete i time preduhitre očekivani porast troškova zaduzivanja. Rebalansom proračuna u svibnju Vlada RH blago je povećala očekivani manjak za 2022. godinu, s 2,5% BDP-a prema originalnom planu, na 2,8% BDP-a, uz naglašenije povećanje očekivanih prihoda i rashoda.

Prema prvim podacima DZS-a rast realnog BDP-a u prvom se tromjesečju ubrzao u odnosu na kraj 2021. godine. Obujam građevinskih radova tako je u prvom tromjesečju tekuće godine porastao za 1,7% u odnosu na prethodno tromjeseče, pri čemu se povećao obujam radova i na zgradama (1,1%) i na ostalim građevinama (4,0%) (slike 5. i 6.). Istodobno se osobna potrošnja zadržala na razini iz prethodna tri mjeseca, dok se potrošnja države smanjila nakon snažnog rasta ostvarenog u prethodnom tromjesečju. Početkom ove godine nastavio se rast i ukupnog izvoza, iako znatno slabijim intenzitetom. Dinamiziranje investicijske aktivnosti te nastavak rasta izvoza robe i usluga odrazili su se na uvoz, čiji se rast na tromjesečnoj razini dodatno intenzivao. Unatoč ubrzajućem gospodarske aktivnosti na tromjesečnoj razini, njezina godišnja stopa rasta smanjila se u odnosu na kraj protekle godine djelomice zbog postupnog isčezavanja učinka niske baze, ali se i dalje zadržala na relativno visokoj razini od 7,0% (Slika 1.). Gospodarskom rastu najviše je pridonio rast izvoza robe i usluga, a pozitivan doprinos godišnjem povećanju BDP-a dale su i sve sastavnice domaće potražnje, pri čemu je u tumačenju kretanja potrebno biti oprezan jer je pozitivan doprinos zaliha, koje uključuju i statističku diskrepanciju, na godišnjoj razini bio visok. Proizvodna strana obračuna BDP-a također pokazuje snažan rast bruto dodane vrijednosti u prvom tromjesečju 2022. od 6,3%, i to ponajprije zbog iznimno povoljnijih kretanja u uslužnim djelatnostima. Pritom su najveći pozitivan doprinos godišnjoj promjeni BDV-a dali trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje te smještaj, priprema i usluživanje hrane.

Model brze procjene BDP-a, koji se zasniva na malom broju podataka dostupnih uglavnom za travanj, upućuje na nastavak rasta realne gospodarske aktivnosti i u drugom tromjesečju 2022. godine, iako malo sporijom dinamikom u odnosu na početak godine. Na gospodarski rast upućuju podaci o realnom prometu od trgovine na malo, čiji se rast u travnju intenzivao te bio za 1,4% veći u odnosu na prosjek iz prva tri mjeseca ove godine, kada je bio zabilježen rast od 0,2%. Promatrano na mjesecnoj razini, u travnju je ostvaren rast od 0,3% u odnosu na ožujak (Slika 7.). Istodobno je industrijska proizvodnja bila za 1,9% manja u odnosu na ostvarenje iz prvog tromjesečja ove godine. Pritom se na tromjesečnoj razini najviše smanjila proizvodnja kapitalnih proizvoda, a pad je zabilježila i proizvodnja intermedijarnih proizvoda te netrajnih proizvoda za široku potrošnju (slike 3. i 4.).

Indeks pouzdanja potrošača u svibnju 2022. pogoršao se u odnosu na prethodni mjesec. Pad optimizma kućanstava odražava nepovoljniju ocjenu svih sastavnica indeksa, pri čemu je najizraženije pogoršanje zabilježeno kod očekivanja ukupne

gospodarske situacije u Hrvatskoj za godinu dana u odnosu na situaciju danas. Na pogoršanje očekivanja oko finansijske situacije u kućanstvu te opće gospodarske situacije u nadolazećem razdoblju vjerojatno su znatno utjecala i nepovoljna očekivanja oko inflacije. Promatra li se na tromjesečnoj razini, potrošački optimizam u travnju i svibnju bio je ispod prosječne razine iz prva tri mjeseca ove godine, što znači da se on nastavlja pogoršavati već četvrtu tromjeseče zaredom. Posljedično, potrošački se optimizam spustio na razinu usporedivu s onom s početka pandemije, odnosno ispod svoga dugoročnog prosjeka. Nasuprot tome, poslovna su očekivanja u svibnju u svim djelatnostima bila iznad svoga dugoročnog prosjeka, pri čemu se nastavljuju njihova uglavnom povoljnija kretanja u odnosu na potrošački optimizam. U svibnju je tako ostvareno izraženo poboljšanje optimizma na mjesecnoj i tromjesečnoj razini u trgovini. Mjesečni rast indeksa pouzdanja ostvaren je i u djelatnostima usluga, ali je unatoč tome prosječna razina u travnju i svibnju ostala ispod razine iz prvog tromjesečja. U industriji i građevini zabilježeno je pogoršanje poslovnih očekivanja u odnosu na prethodni mjesec, pri čemu je optimizam u industriji, unatoč mjesecnom padu u svibnju, ostao iznad razine iz prethodna tri mjeseca, dok je u građevini optimizam smanjen i na tromjesečnoj razini (Slika 8.).

Zaposlenost je prema sezonski prilagodenim podacima nastavila rasti na početku drugog tromjesečja. U travnju je tako ukupan broj zaposlenih bio za 0,4% veći u odnosu na prva tri mjeseca 2022. (kada je tromjesečni rast iznosio 0,7%), pri čemu je vjerojatno pridonijela i postupna ponovna uspostava sezonskih obrazaca zapošljavanja koji su bili snažno izraženi do pretpandemijske 2019. godine. Spomenuti rast pritom ponajprije odražava rast broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja i pripremi hrane te IT sektoru i poslovnim uslugama, dok je istodobno broj zaposlenih u javnom sektoru smanjen. U usporedbi s travnjem prethodne godine, zaposlenost je bila viša za 2,7% (Slika 15.). Na početku drugog tromjesečja 2022. nastavio se pad sezonski prilagođene nezaposlenosti te se tako administrativna stopa nezaposlenosti snizila na 6,7% radne snage (6,9% u prvom tromjesečju), a stopa slobodnih radnih mjesta na 1,3% (1,4% u prvom tromjesečju) (Slika 16.).

Rast nominalne bruto plaće usporio se početkom drugog tromjesečja na 1,6% (2,2% u prvom tromjesečju 2022.) (Slika 17.). Porast plaće bio je najviše izražen izvan javnih i državnih službi, uz najveći rast u djelatnosti finansija i osiguranja te poslovnim uslugama. U promatranom je, pak, razdoblju realna bruto plaća smanjena za 1,1% zbog usporavanja rasta nominalne bruto plaće i istodobnog ubrzavanja rasta potrošačkih cijena.

Pokazatelji tekućega kretanja inflacije (mjesečne stope promjene na godišnjoj razini) u travnju su snažno porasli (Slika 18.), a godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena nastavila se ubrzavati te je dosegnula 9,4% (nakon 7,3% u ožujku). Cijene energije koje se administrativno utvrđuju jednom godišnje povećane su, pa je tako električna energija u travnju poskupjela za 9,6%, a prirodni plin za 15,7% u odnosu na prethodni mjesec, što je bilo posljedica znatnog porasta tih cijena na svjetskom tržištu u drugoj polovini 2021. i tijekom prvog tromjesečja 2022. godine. S druge strane, mjesečni rast maloprodajnih cijena naftnih derivata bio je u travnju relativno blag (2,1% naprema 10,5% u ožujku). Doprinos energije godišnjoj inflaciji dosegnuo je 3,2 postotna boda, što je povećanje za 1,0 postotni bod u odnosu na ožujak (Slika 19.). Godišnji rast cijena hrane (uključujući pića i duhan) u travnju se ubrzao na 10,9% (s 9,2% u ožujku), a doprinos tih cijena ukupnoj inflaciji povećao se na 3,4 postotna boda (s 2,9 postotnih bodova u ožujku). To je rezultat postupnog prelijevanja porasta cijena energije, prehrambenih sirovina i mineralnih gnojiva, kao i poremećaja u lancima opskrbe na maloprodajne cijene hrane. Premda je rast cijena i nadalje koncentriran ponajviše u kategorijama energetika i prehrambenih proizvoda, ugrađivanje rasta troškova zbog prethodnog povećanja cijena energije i drugih sirovina te intermedijskih proizvoda na svjetskom tržištu, kao i viših vozarina u pomorskom prometu, dovodi do postupnog širenja inflatornih pritisaka. Tako se u travnju ubrza godišnji rast cijena industrijskih proizvoda (poglavitno odjeće i obuće, potrošnih proizvoda za kućanstvo te motornih vozila) te usluga (poglavitno ugostiteljskih usluga i usluga smještaja, što se može povezati i sa znatno boljim izgledima turizma u ovoj godini). Slijedom navedenog, temeljna se inflacija ubrzala sa 6,7% u ožujku na 8,3% u travnju (Tablica 1.). Intenzitet ubrzavanja inflacije ublažilo je smanjenje PDV-a na energiju (plin, kruta goriva i toplinsku energiju) i brojne prehrambene proizvode (koje se djelomično odrazilo na kretanje cijena već u ožujku), kao i fiksiranje marži i smanjenje trošarina na naftne derive na rok od 90 dana od 7. ožujka. Inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena (HIPC-om) u travnju se ubrzala na 9,6% (sa 7,3% u ožujku), što je za 2,1 postotni bod više od stope inflacije u europodručju. Stopa temeljne inflacije (mjerena HIPC-om bez energije, hrane, pića i duhana) u travnju se u Hrvatskoj ubrzala na 6,3% (s 4,7% u ožujku), što odražava povećanje cijena usluga (poglavitno onih povezanih s turizmom) te u malo manjoj mjeri industrijskih proizvoda. Temeljna je inflacija u Hrvatskoj u travnju bila za 2,8 postotnih bodova viša od one u europodručju.

Rast robnog izvoza snažno se usporio početkom 2022., nakon što je krajem prethodne godine ostvaren relativno visok rast. Tako je u siječnju i veljači ukupan robni izvoz bio za 3,9% veći u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja (Slika 10.), čemu su najviše pridonijeli pojedini energetici (ponajprije zemni i industrijski plin), kemijski proizvodi te proizvodi metalske industrije. Istodobno je rast ukupnoga robnog uvoza bio malo snažniji i iznosio je 5,3% (Slika 11.) kao rezultat većeg uvoza gotovo svih kategorija kapitalnih proizvoda (Slika 12.), kemijskih proizvoda (poglavitno medicinskih i farmaceutskih proizvoda) te pojedinih energetika (posebice zemnoga i industrijskog plina). U skladu s opisanim kretanjima, zabilježen je izrazit porast ukupnog manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom za 13,6% (Slika 13.), dok je, isključi li se utjecaj razmjene energetika, rast manjka bio malo slabiji i iznosio je 9,5%. Uzmu li se u obzir i prvi rezultati za ožujak, u cijelom prvom tromjesečju ostvaren je samo neznatno brži rast ukupnoga robnog izvoza (za 4,2%), uz primjetno snažniji rast uvoza (za 12,0%), pa je posljedično produbljenje ukupnog manjka (za 30,1%) bilo znatno izraženije negoli u prva dva mjeseca.

Tijekom svibnja nastavljeni su blaži aprecijacijski pritisci na

domaću valutu započeti u travnju te je tako nominalni tečaj kune prema euru na kraju mjeseca iznosio 7,53 EUR/HRK (Slika 22.), što je za 0,4% niža razina u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, a za 0,3% viša u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Nominalni efektivni tečaj kune na kraju svibnja bio je za 1,1% niži u odnosu na kraj travnja¹. Aprecijacija nominalnoga efektivnog tečaja kune pritom odražava jačanje kune prema gotovo svim valutama iz košarice za izračun efektivnih tečajeva kune.

Eurska kratkoročna kamatna stopa ESTR nije se znatnije menjala tijekom svibnja te je krajem mjeseca iznosila -0,59%, a šestomjesečni EURIBOR nastavio je rasti i krajem svibnja dosegnuo je -0,05%, što je njegova najviša razina od 2016. godine (Slika 26.). Prinosi na dugoročne državne obveznice SAD-a neznatno su se smanjili u svibnju, dok su istodobno prinosi na državne obveznice Njemačke blago porasli (Slika 25.). Zabrinutost oko geopolitičke neizvjesnosti kao i pojaćanih inflatornih pritisaka i nadalje se odražava na blagi rast prinosa na dugoročne državne obveznice Hrvatske (Slika 30.) i njih usporedivih zemalja. Premije za rizik europskih zemalja s tržišta u nastajanju u svibnju su se uglavnom povećale (Slika 27.), a najveći rast zabilježile su Poljska i Mađarska. Pritom se premija za rizik za Hrvatsku blago smanjila dosegnuvši razinu od 103 bazna boda na kraju svibnja, čime se gotovo izjednačila s premijom za rizik Poljske. U odnosu na ostale usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe, Hrvatska je nastavila bilježiti malo više vrijednosti, izuzev Rumunjske i Mađarske.

Slobodna novčana sredstva banaka nastavila su se blago smanjivati u svibnju uglavnom zbog rasta kunskih depozita države kod HNB-a, no prosječni dnevni višak kunске likvidnosti domaćega bankovnog sustava i nadalje je na vrlo visokoj razini (73,7 mlrd. kuna) (Slika 59.). Pritom tijekom svibnja nije ostvaren promet na domaćem međubankovnom prekonočnom novčanom tržištu kao ni prekonočni promet repo poslovima banaka. Što se tiče ostalih segmenata prekonočnoga novčanog tržišta, implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni smanjila se u svibnju na -0,78%, što, među ostalim, odražava očekivanje tržišnih aktera da će se kratkoročno nastaviti aprecijacija kune, dok se kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem zadržala na -0,03% (Slika 29.). U svibnju se nastavilo povećavanje kratkoročnih i dugoročnih troškova finansiranja države. Kamatna stopa na jednogodišnje kunске trezorske zapise bez valutne klauzule porasla je u svibnju na 0,2%, s 0,1% u travnju (Slika 30.), a na eurske trezorske zapise iste ročnosti na -0,05%, s -0,10%. Usto, država je na početku svibnja održala aukciju na kojoj je refinancirala 1,2 mlrd. EUR dospjelih trezorskih zapisa novim izdanjem u iznosu od 1,0 mlrd. EUR s dospjećem od 364 dana s kamatnom stopom od 0,1% ili 0,15 postotnih bodova više od izdanja u svibnju 2021. Povećanje troškova dugoročnog zaduživanja države vidljivo je u pomicanju krvulje prinosa na hrvatske državne obveznice na malo višu razinu (Slika 31.).

Poostrovanje uvjeta financiranja, koje je već nekoliko mjeseci izraženo na finansijskim tržištima, zasad se ne preljeva na kamatne stope banaka. Tako se kamatna stopa na prvi put ugovorene kredite poduzećima smanjila u travnju za 4 bazna boda na razinu od 1,88% (Slika 34.), čemu je u najvećoj mjeri pridonio pad kamatnih stopa na kredite srednjim poduzećima (Slika 37.). Na godišnjoj je razini trošak financiranja poduzeća bio manji za 25 baznih bodova (Slika 35.), na što je najviše utjecao negativan doprinos kamatnih stopa na kredite za obrtna sredstva (16

¹ Tečaj ruskog rublja fiksiran je do daljnega na razini posljednje dostupne referentne vrijednosti ESB-a od 1. ožujka, čime je isključen učinak izražene kolebljivosti te valute na međunarodnom deviznom tržištu na efektivne tečajeve kune.

baznih bodova). Kada je riječ o stanovništvu, kamatna stopa na prvi put ugovorene kredite tom sektoru u travnju se smanjila za 59 baznih bodova, na dosad najnižu razinu od 3,45% (Slika 38.). Povoljna mjeseca kretanja uglavnom odražavaju zamjetan rast udjela stambenih kredita u ukupnom financiranju zbog programa subvencioniranja s obzirom na to da se ti stambeni krediti odravaju uz relativno niže kamatne stope (Slika 40.). Na godišnjoj su razini troškovi financiranja stanovništva bili manji za 62 bazu boda (Slika 39.), na što su podjednako utjecali porast udjela stambenih kredita u ukupnom financiranju te pad kamatnih stope na gotovinske nemajenske i stambene kredite. Kada je riječ o depozitima, kamatna stopa na orečene depozite stanovništva ostala je gotovo nepromijenjena, dok je kamatna stopa na depozite poduzeća samo blago porasla (slike 41. i 42.). Razlika između kamatnih stope na ukupne nove kredite i depozite u travnju se zadržala na 3,9 postotnih bodova, koliko je iznosila u ožujku (Slika 44.), a nepromijenjena je ostala i razlika za njihova stanja (3,5 postotnih bodova).

Monetarna kretanja u travnju obilježilo je povećanje ukupnih likvidnih sredstava (M4) za 1,7 mlrd. kuna ili 0,4% (na osnovi transakcija). Dok je neto inozemna aktiva monetarnog sustava snažno porasla (8,2 mlrd. kuna), neto domaća aktiva smanjila se samo malo manje od toga, oboje uglavnom kao rezultat priljeva sredstava od izdanja euroobveznice na devizni račun države kod HNB-a (Slika 45.). Novčana masa (M1) povećala se na mjesечноj razini za 1,2 mlrd. kuna (0,6%), odražavajući ponajviše porast depozitnog novca stanovništva. Rastao je i kvazinovac (0,5 mlrd. kuna ili 0,2%), što se može povezati s većim deviznim depozitima poduzeća. Godišnji rast monetarnih agregata nastavio se usporavati, pri čemu M4 i nadalje bilježi relativno visoke stope rasta (7,7% u travnju), dok se rast M1 usporava malo snažnije (13,2%) s obzirom na već visoku dosegнутu razinu (slike 55. i 56.).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) porasli su tijekom travnja za 2,7 mlrd. kuna (1,1%, na osnovi transakcija) te su na kraju mjeseca iznosili 254,5 mlrd. kuna (Slika 47.). Taj se porast u potpunosti odnosi na kredite, koji čine glavnu stavku plasmana, a pritom su već treći mjesec zaredom snažno porasli krediti nefinansijskim poduzećima (1,9 mlrd. kuna, Slika 48.). Potražnja poduzeća za kreditima vjerojatno se povećala zbog izraženog poskupljenja uvoznih energetika i sirovina, što je povećalo trošak njihove nabave, kao i nastojanja poduzeća da se zaduže uz povoljne uvjete i time preduhitne očekivane porast troškova zaduživanja. Naime, napetost i pojačana nesigurnost na tržištima izazvani ruskom agresijom na Ukrajinu ponajviše se ogledaju u jačim inflatornim pritiscima, a time jačaju i rizici brže i snažnije promjene smjera monetarne politike i rasta tržišnih kamatnih stope. Što se tiče kreditiranja ostalih sektora, blago su porasli krediti stanovništvu (0,6 mlrd. kuna, Slika 49.) te krediti ostalim domaćim sektorima (0,2 mlrd. kuna). Stambeni i gotovinski nemajenski krediti stanovništvu porasli su podjednako (0,2 mlrd. kuna), pri čemu se na godišnjoj razini rast stambenih kredita samo neznatno ubrzao (s 8,0% na 8,1%), dok je rast gotovinskih nemajenskih kredita ostao nepromijenjen (3,4%). Kao odraz spomenutoga znatnog ubrzavanja rasta plasmana poduzećima (sa 7,5% na 10,2% na godišnjoj razini), dodatno su svoj godišnji rast ubrzali i ukupni plasmani (s 5,0% na 6,5%).

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom svibnja za 1,0 mlrd. EUR ili 3,8% u odnosu na travanj, pa su na kraju mjeseca iznosile 24,8 mlrd. EUR (Slika 63.). Smanjenje pričuve uglavnom je bilo rezultat smanjenja deviznih depozita države kod

HNB-a. Istodobno su neto raspoložive pričuve u svibnju ostale na gotovo jednakoj razini kao i u travnju (20,5 mlrd. EUR). Kad se usporedi s istim razdobljem prethodne godine, bruto međunarodne pričuve porasle su za 3,8 mlrd. EUR ili 17,8%, a neto pričuve za 1,6 mlrd. EUR ili 8,2%.

Neto inozemni dug u prva se tri mjeseca 2022. snažno povećao, za 2,0 mlrd. EUR (Slika 67.), čemu su ponajviše pridonijele kreditne institucije zbog istodobnog smanjenja njihove inozemne imovine i povećanja obveza. U manjoj se mjeri pogoršala i neto inozemna pozicija HNB-a zbog intervencija na deviznom tržištu te smanjenja inozemne imovine poslovnih banaka u okviru sustava TARGET2 kojim središnja banka upravlja. Osim toga, povećale su se neto dužničke obveze ostalih domaćih sektora, uključujući izravna ulaganja. Za razliku od toga, neto dužničke obveze države su se smanjile, ponajprije zahvaljujući rastu potraživanja prema zajedničkom europskom proračunu s obzirom na to da su isplate sredstava krajnjim korisnicima iz europskih fondova bile veće negoli primljena sredstva iz EU-a. Stanje bruto inozemnog duga na kraju ožujka 2022. iznosilo je 45,2 mlrd. EUR, što je za 0,6 mlrd. EUR više negoli na kraju 2021. godine (Slika 69.).

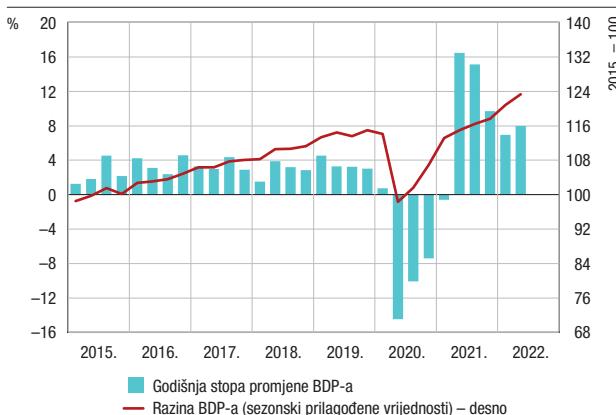
Prema Izmjenama i dopunama državnog proračuna i finansijskih planova izvanproračunskih korisnika za 2022. godinu, Vlada RH blago je povećala očekivani manjak konsolidirane opće države (metodologija ESA 2010) u odnosu na originalni plan, pri čemu bi on u ovoj godini mogao iznositi 2,8% BDP-a (ranije se očekivalo 2,5% BDP-a). Navedeno odražava snažnu prilagodbu prihodne i rashodne strane proračuna. Ukupni očekivani prihodi državnog proračuna bilježe tako povećanje za 4,0% u odnosu na originalni plan, što je ponajprije povezano s utjecajem inflacije na porast nominalnih makroekonomskih osnovica za pojedine porezne prihode, unatoč smanjenju očekivanoga realnoga gospodarskog rasta. Istodobno, ukupni rashodi veći su za 6,4%, što poglavito odražava veća očekivana izdvajanja za zdravstvo, trošak paketa mjera za ublažavanje negativnih ekonomskih i socijalnih učinaka rasta cijena energetika koji je usvojen krajem prvog tromjesečja, povećanje plaća u javnim i državnim službama, izdvajanja za prihvat izbjeglica iz Ukrajine te korekcije zbog veće inflacije, koje se uvelike odnose na rashode za mirovine.

Prema metodologiji računskog plana, u prvom tromjesečju 2022. ostvaren je manjak državnog proračuna od 3,6 mlrd. kuna, što je poboljšanje od 2,8 mlrd. kuna u odnosu na ostvareni manjak u istom razdoblju prethodne godine. Na prihodnoj strani proračuna vidljiv je zamjetan rast prihoda od indirektnih poreza i socijalnih doprinosa. Kada je riječ o rashodima, primjetan je rast rashoda za intermedijarnu potrošnju i ostalih rashoda te snažan pad rashoda za subvencije. Prema podacima Ministarstva finansija² u travnju je ostvaren višak središnje države od 0,7 mlrd. kuna, a u istom mjesecu prošle godine ostvaren je manjak od 1,6 mlrd. kuna. Tako je kumulativno u prva četiri mjeseca 2022. ostvaren manjak od 2,7 mlrd. kuna, što je približno polovina manjka ostvarenog u prva četiri mjeseca prethodne godine (5,2 mlrd. kuna), pri čemu su prihodi ostvarili blagi rast (1,0%), a rashodi blagi pad (2,7%).

Na kraju veljače 2022. dug konsolidirane opće države iznosio je 344,2 mlrd. kuna, što je za 0,6 mlrd. kuna više u usporedbi s razinom na kraju 2021. godine. Kada je riječ o relativnom pokazatelju javnog duga, na kraju veljače 2022. on se samo neznatno povećao na 79,9%, sa 79,8% BDP-a, koliko je iznosio na kraju 2021. godine (Slika 70.).

2 Saldo proračuna i ukupni prihodi i rashodi odnose se na mjesecne podatke za središnju državu, državnu upravu i podsektore socijalne sigurnosti, koje prema zahtjevima Direktive Vijeća 2011/85/EU objavljuje Ministarstvo finansija prije kraja sljedećega kalendarskog mjeseca. Objavljeni podaci odnose se na jedinice opće države prema obuhvatu statističke metodologije ESA 2010, osim podataka za lokalnu državu, koji se objavljaju tromjesečno.

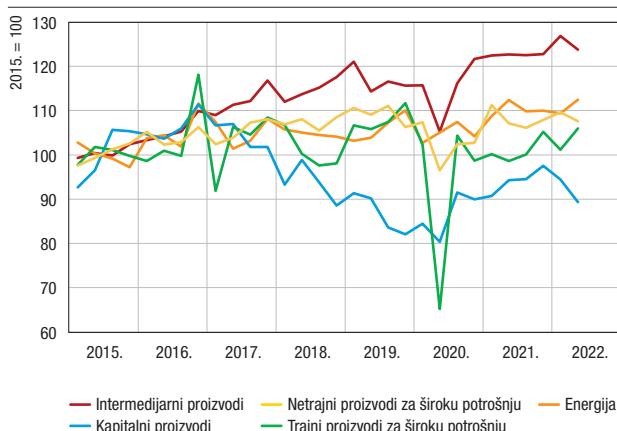
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za drugo tromjeseče 2022. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 31. svibnja 2022.

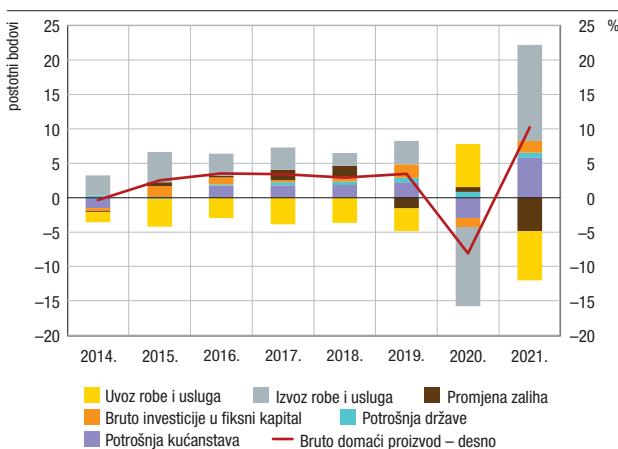
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

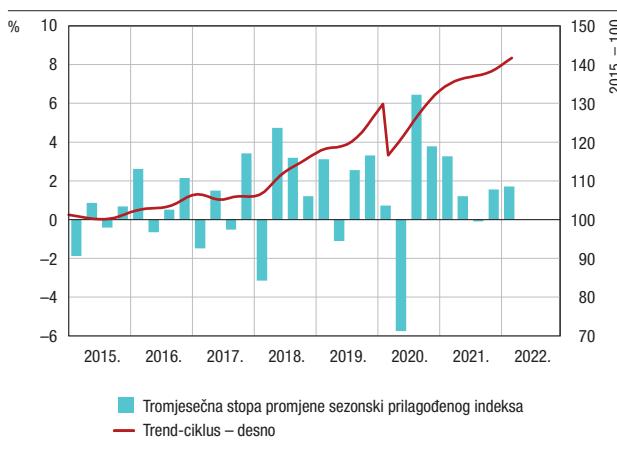
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

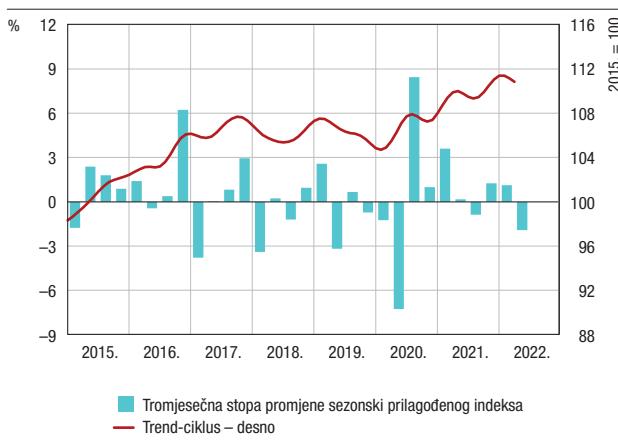
Izvor: DZS

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

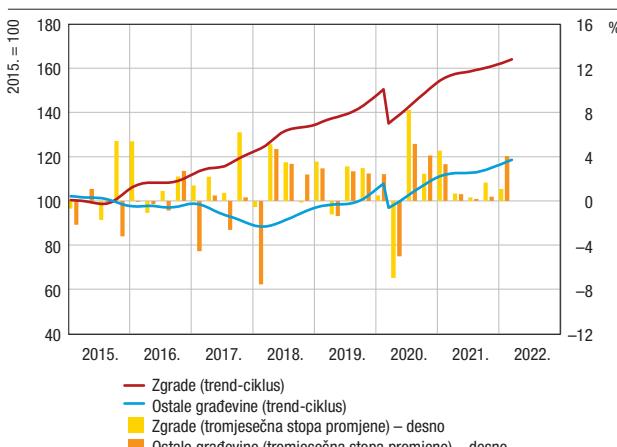
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 3. Industrijska proizvodnja

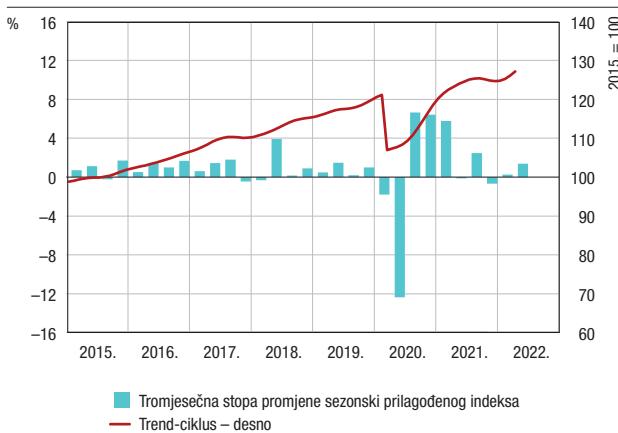

Napomena: Podatak za drugo tromjeseče 2022. odnosi se na travanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

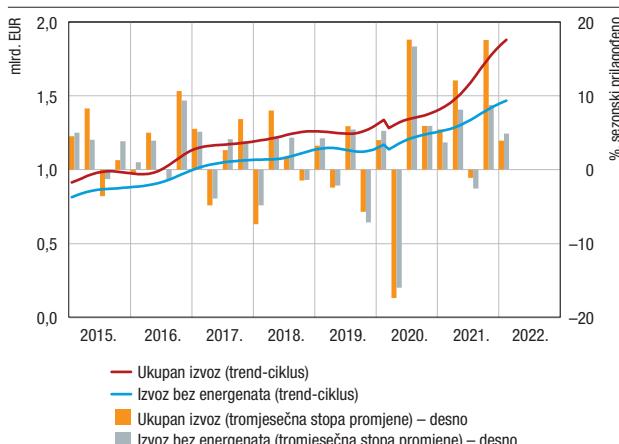
Slika 6. Zgrade i ostale građevine

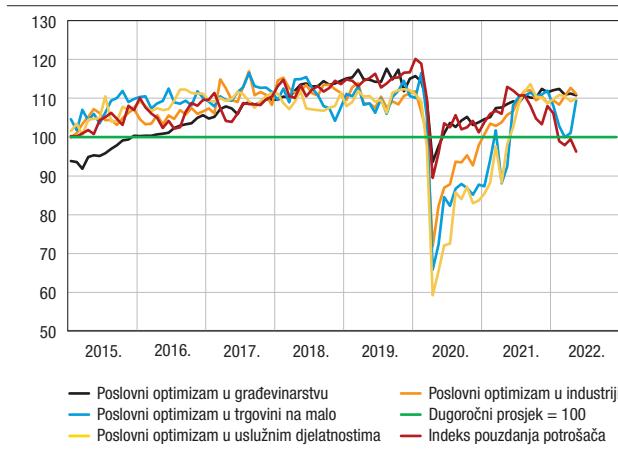
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

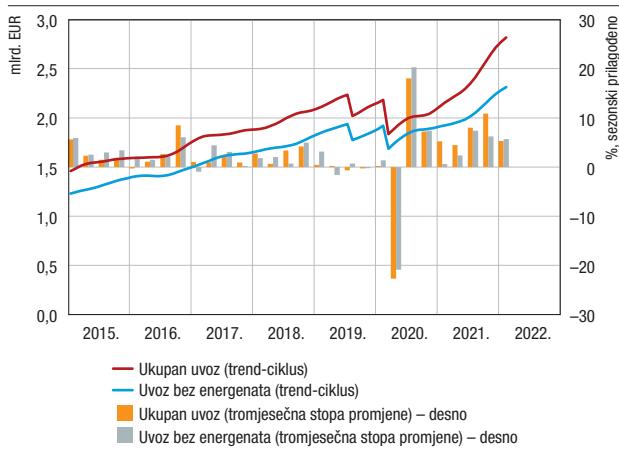
Podatak za drugo tromjeseče 2022. odnosi se na travanj.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

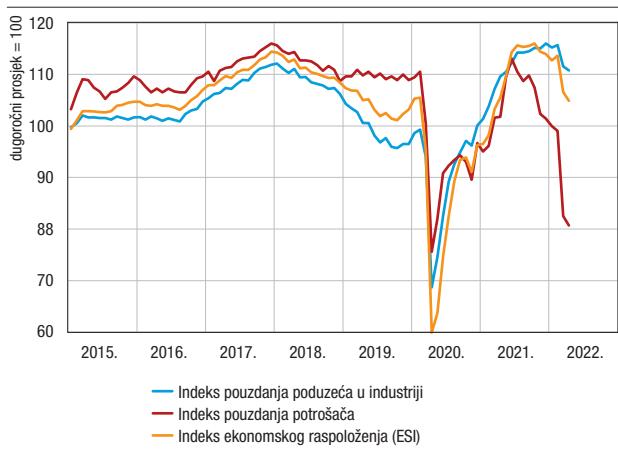
Napomena: Podaci za prvo tromjeseče 2022. odnose se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovнog optimizma
standardizirane desezonirane vrijednosti

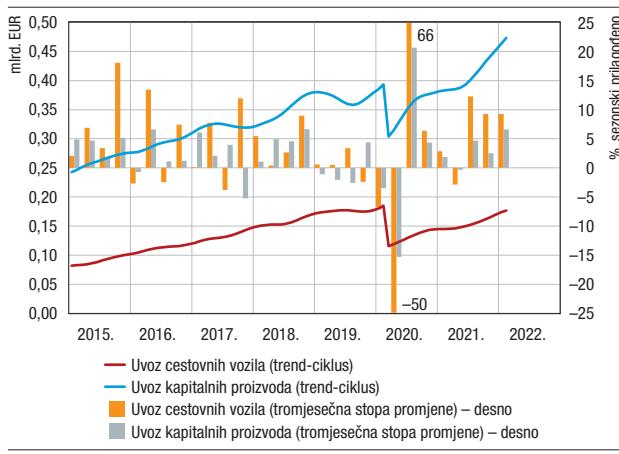
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

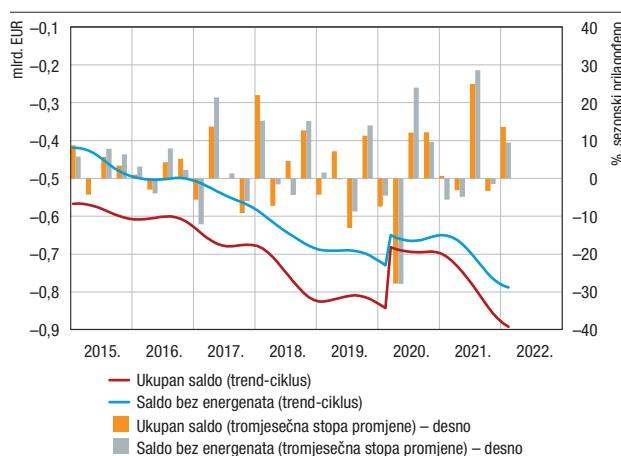
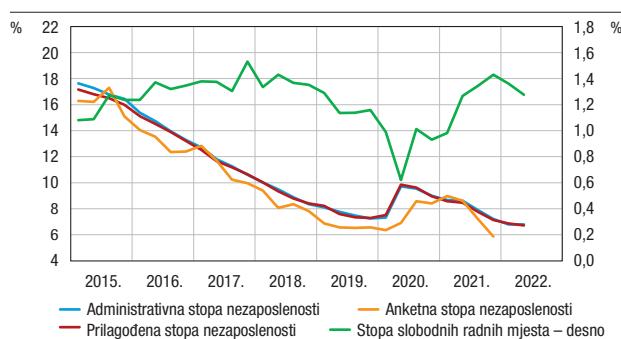
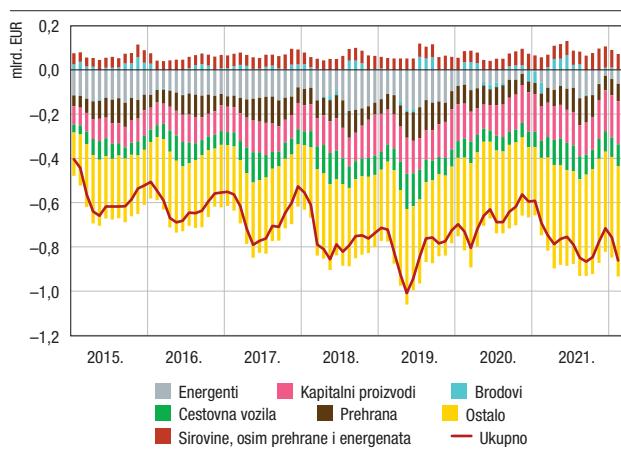
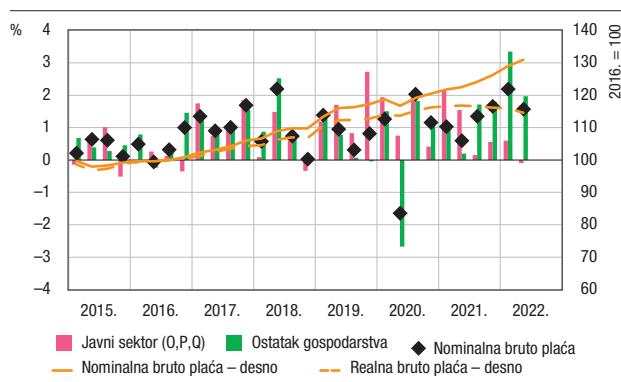
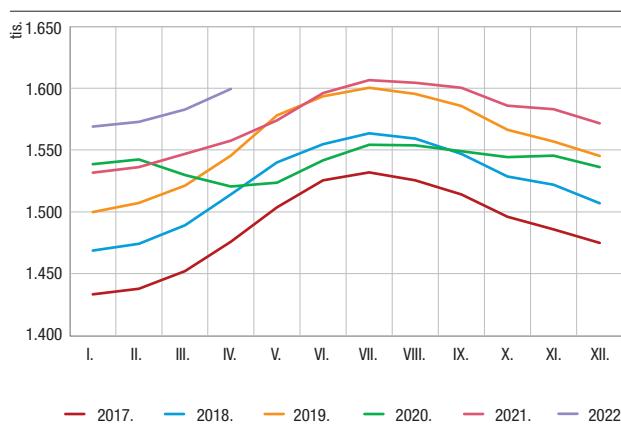
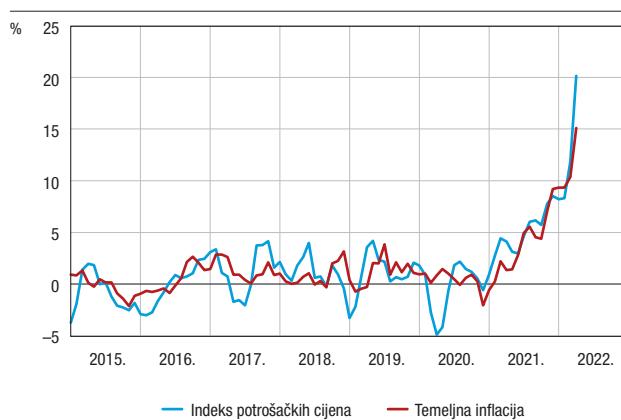
Napomena: Podaci za prvo tromjeseče 2022. odnose se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

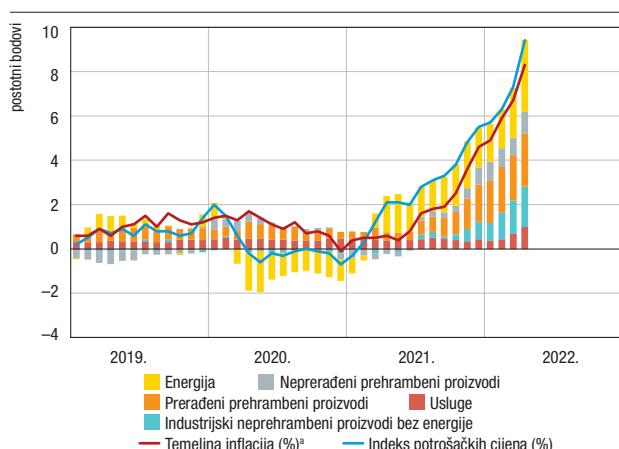
Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u
sezonski prilagođene serije

Napomena: Podaci zaključno s travnjem 2022.
Izvor: Eurostat; izračun HNB-a

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71–77.
Podaci za prvo tromjeseče 2022. odnose se na siječanj i veljaču.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

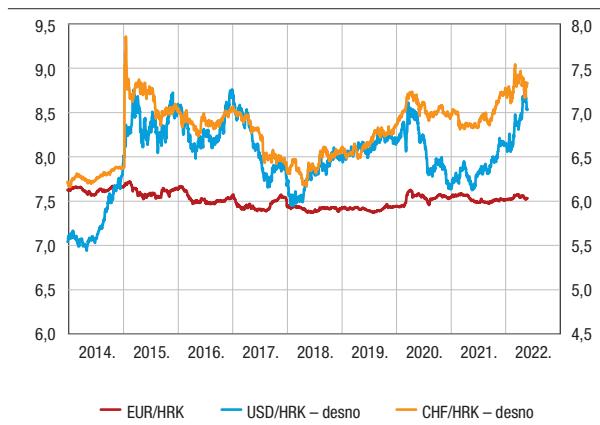
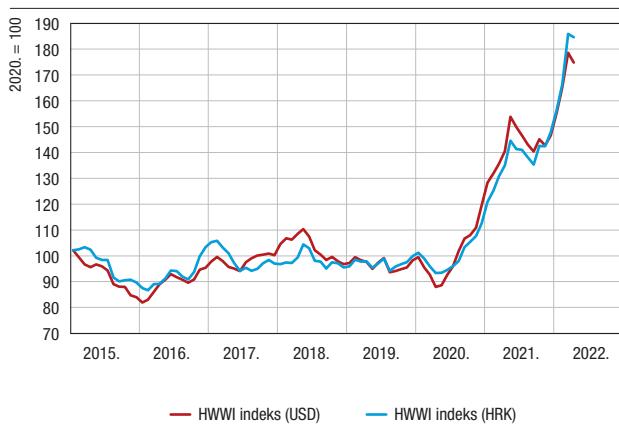
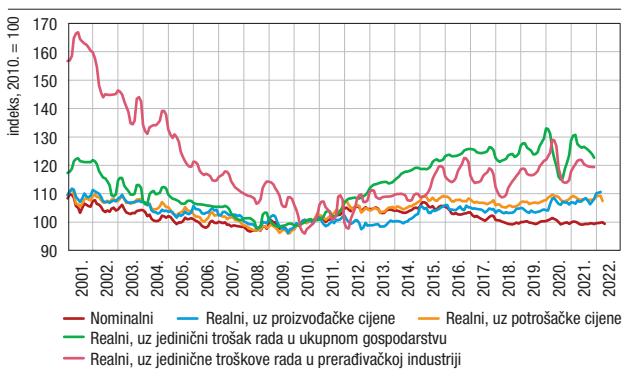
Slika 13. Saldo robne razmjene**Slika 16. Stope nezaposlenosti i slobodnih radnih mesta**
sezonski prilagođeni podaci**Slika 14. Saldo robne razmjene po skupinama proizvoda****Slika 17. Prosječna nominalna i realna bruto plaća po djelatnostima NKD-a**
sezonski prilagođeni podaci**Slika 15. Zaposlenost**
originalni podaci**Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija**
mjesечne stope promjene na godišnjoj razini^a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena**Tablica 1. Cjenovni pokazatelji**
godišnje i mjesecne stope promjene

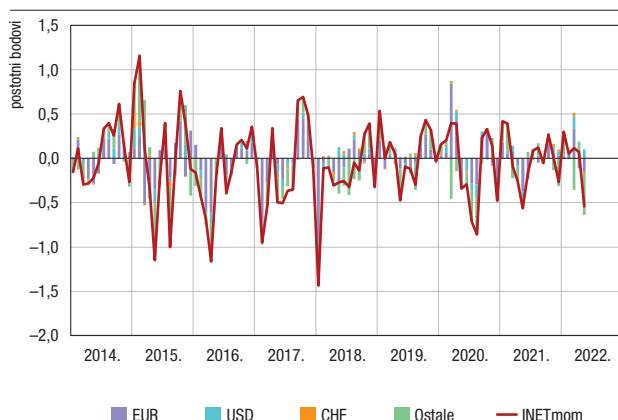
	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	III. 22.	IV. 22.	IV. 21.	IV. 22.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	7,3	9,4	0,7	2,6
Energija	13,3	19,3	0,4	5,7
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	9,5	11,6	0,6	2,5
Prerađeni prehrambeni proizvodi	9,0	10,6	0,5	1,9
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	5,8	7,0	1,4	2,5
Usluge	2,6	3,8	0,2	1,4
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	6,7	8,3	0,8	2,4
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	24,7	28,4	-0,4	2,6
Cijene sirove nafte Brent (USD)	77,3	63,1	-0,5	-8,5
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energetika, USD)	31,6	24,4	3,6	-2,1

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvor: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)**Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku**
srednji tečaj HNB-a**Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energetika)****Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune**

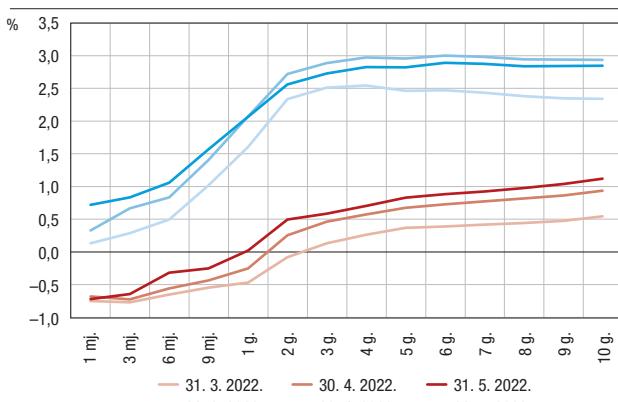
Slika 24. Doprinos^a pojedinih valuta mjesечноj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

Izvor: HNB

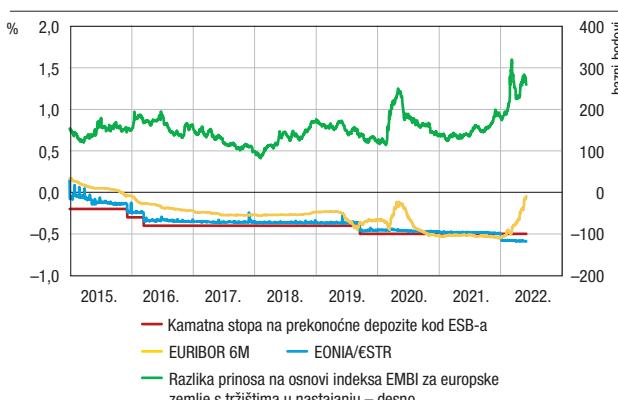
Slika 25. Prinosi do dospijeća na državne obveznice SAD-a i Njemačke

Napomena: Plavom su bojom označeni prinosi na obveznice SAD-a, a crvenom bojom na obveznice Njemačke. Prve četiri označke na pojedini datum odnose se na mjesечne prinose, a ostale na godišnje prinose.

Izvor: Bloomberg

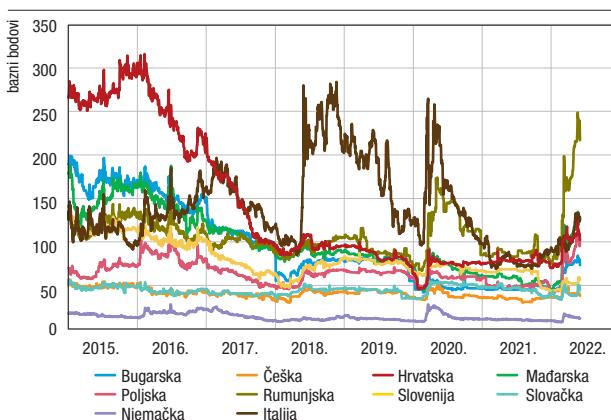
Slika 26. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinaosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. Emerging Market Bond Index) koji pokazuje razliku prinaosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje. Od početka 2022. EONIA se zamjenjuje stopom ESTR.

Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

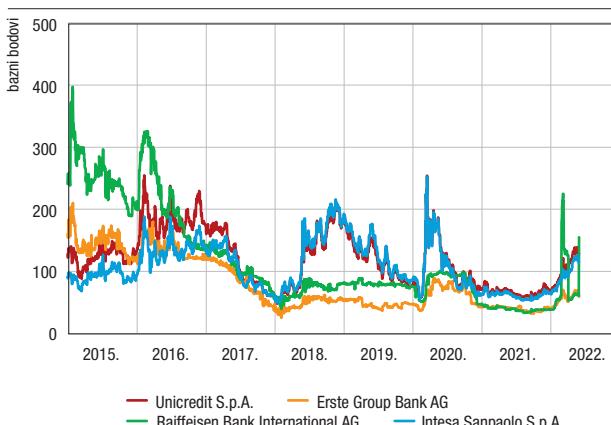
Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabralih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

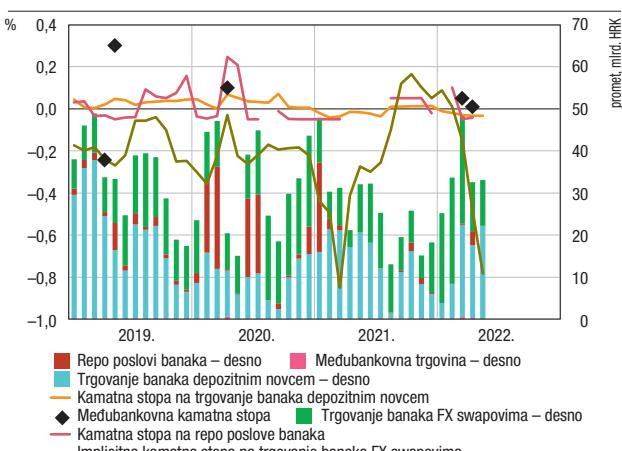
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabранe banke majke domaćih banaka

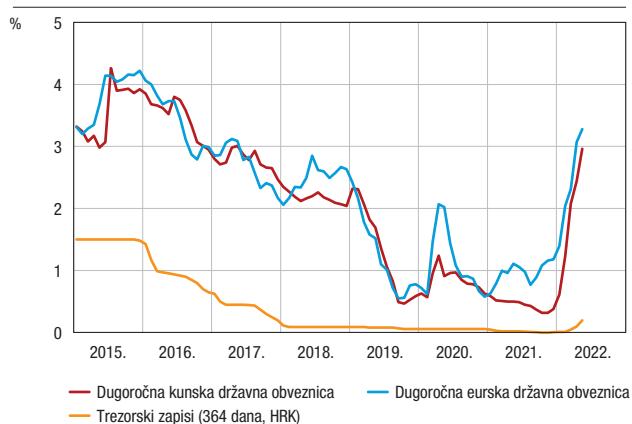
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Prekonočne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

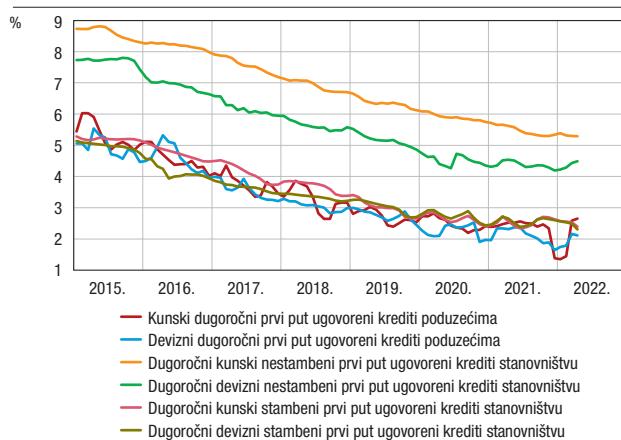
Slika 30. Prinosi na trezorske zapise i obveznice Republike Hrvatske

Napomena: Prinosi na dugoročne obveznice odnose se na obveznice preostalog dospjeća od deset godina, odnosno na obveznice najsličnjeg preostalog dospjeća.

Izvor: HNB

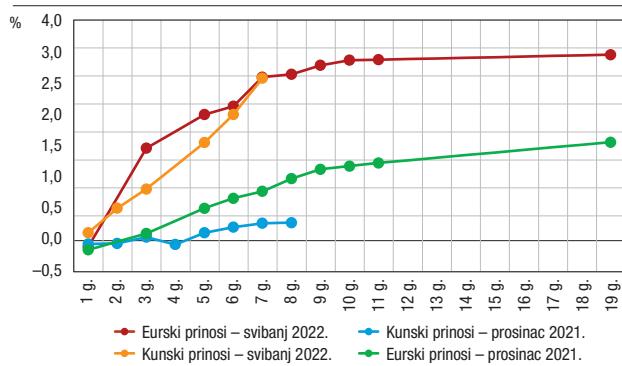
Slika 33. Dugoročni troškovi financiranja

Napomena: Tromjesečni ponderirani pomicni prosjeci. Devizni krediti uključuju i kunske kredite s valutnim klausulom.

Izvor: HNB

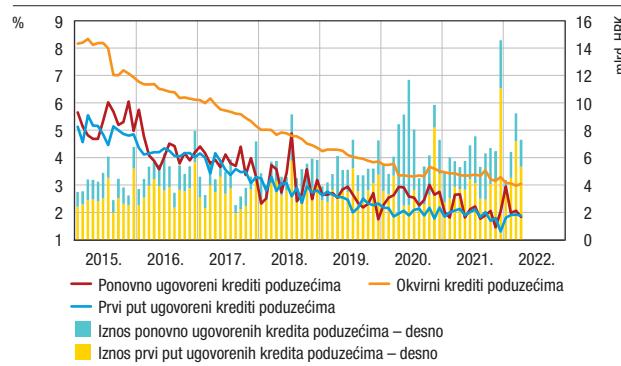
Slika 31. Prinosi do dospjeća na obveznice RH

Napomena: Točkama su označeni ostvareni prinosi, a ostale su vrijednosti interpolirane. Podaci za jednogodišnji prinos odnose se na ostvarenu kamatnu stopu na jednogodišnje trezorske zapise bez valutne klausule odnosno s valutnom klausulom u eurima. Prinos na jednogodišnje trezorske zapise bez valutne klausule za kraj 2021. odnosi se na studeni. Prinos na jednogodišnje trezorske zapise s valutnom klausulom u eurima oza kraj 2021. odnosi se na listopad 2021.

Izvor: HNB

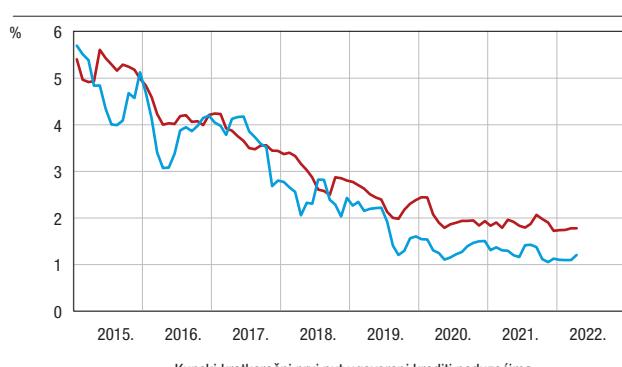
Slika 34. Kamatne stope i iznosi kredita poduzećima

Napomena: Za kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving krediti i potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja (engl. charge card) nisu dostupni podaci o prvi put ugovorenim kreditima jer su novi poslovi (koji kod ostalih instrumenata osim prvi put ugovorenih kredita uključuju i ponovo ugovorene postojeće kredite) za te instrumente jednaki stanjima, pa su zato svrstani u kategoriju "Okvirni krediti".

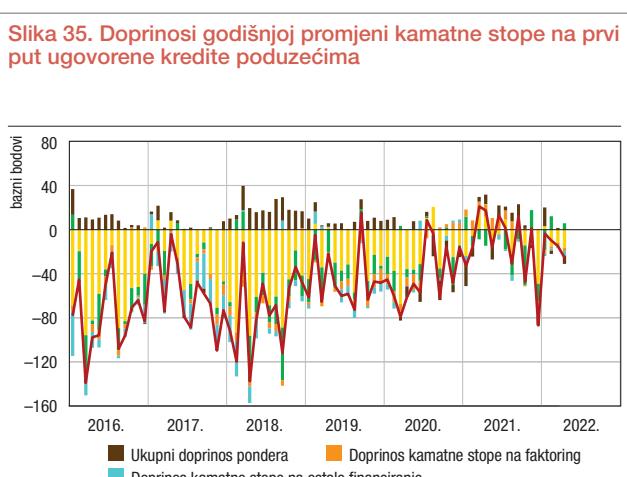
Izvor: HNB

Slika 32. Kratkoročni troškovi financiranja

Napomena: Tromjesečni ponderirani pomicni prosjeci. Devizni krediti uključuju i kunske kredite s valutnom klausulom. Kamatne stope na kratkoročne prvi put ugovorene kredite stanovništvu ne prikazuju se zbog vrlo niskog udjela u ukupnim prvi put ugovorenim kreditima stanovništvu.

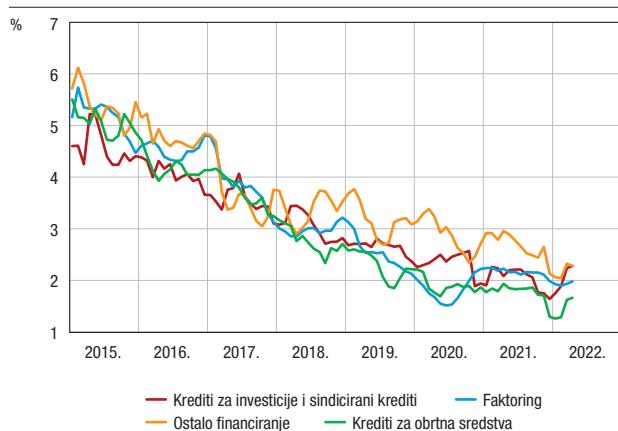
Izvor: HNB

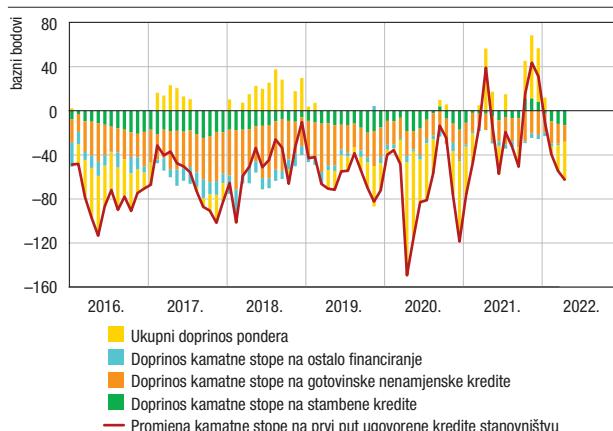
Napomena: Izračunato na osnovi indeksa Bennet, prema kojem se ukupni doprinos dijeli na učinak kamatne stope i učinak pondera.

Izvor: HNB

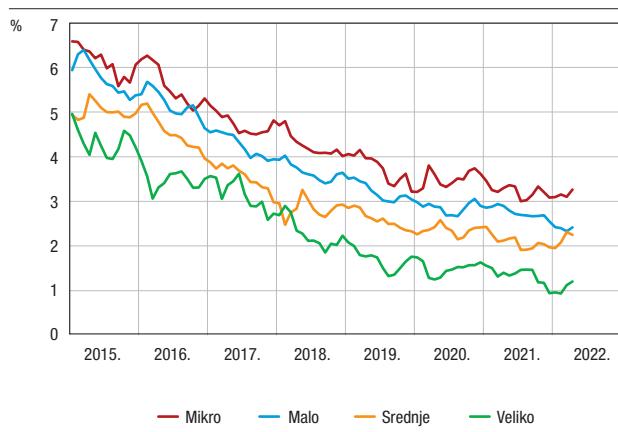
Slika 36. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima prema namjeni

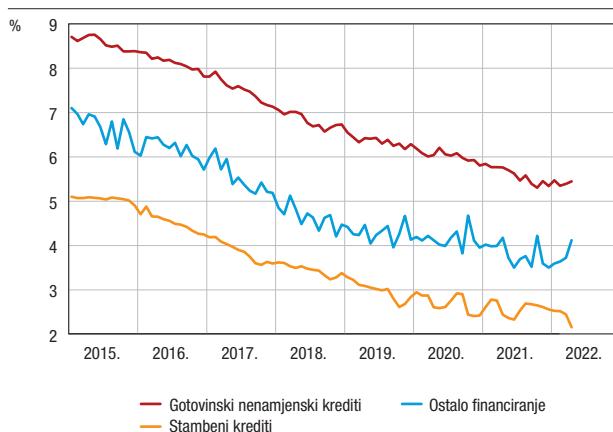
Slika 39. Doprinosi godišnjoj promjeni kamatne stope na prvi put ugovorene kredite stanovništvu

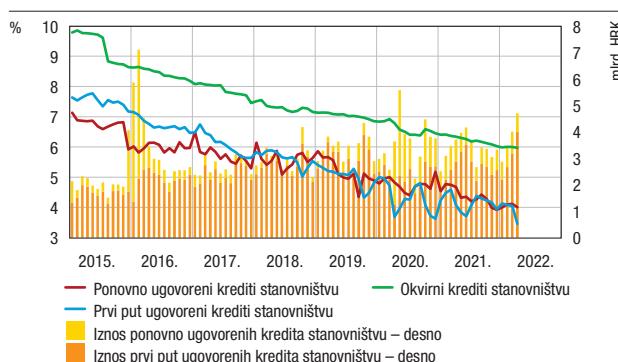
Slika 37. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite prema veličini poduzeća

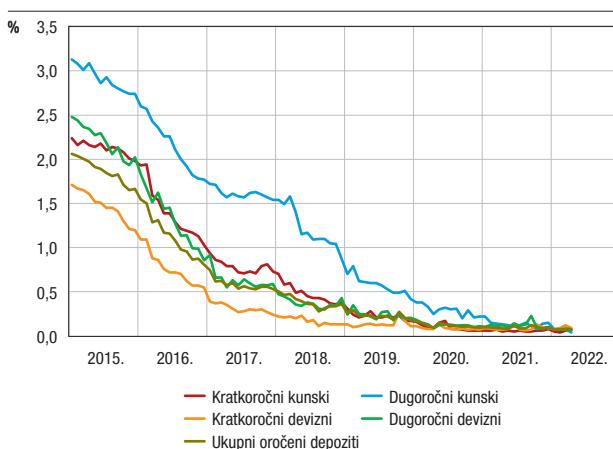
Slika 40. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite stanovništvu prema namjeni

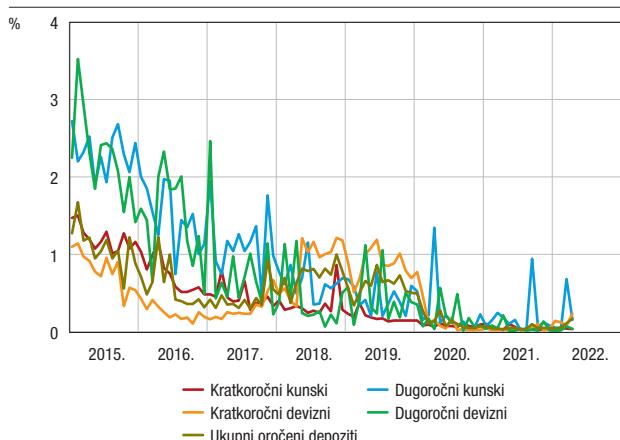

Slika 38. Kamatne stope i iznosi kredita stanovništvu

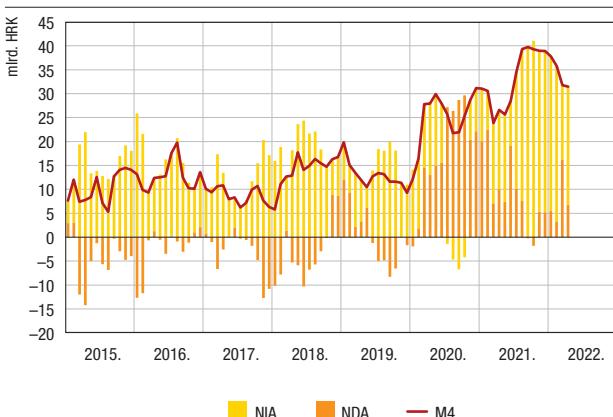

Slika 41. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

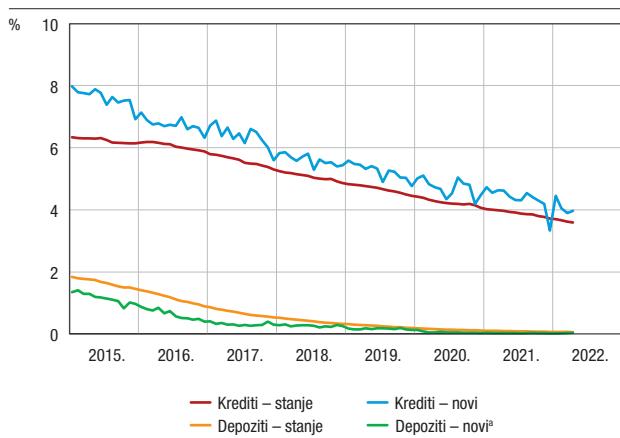

Slika 42. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

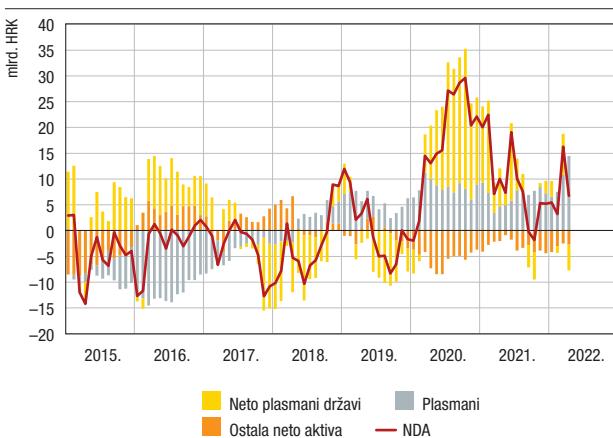
Izvor: HNB

Slika 45. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4)
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

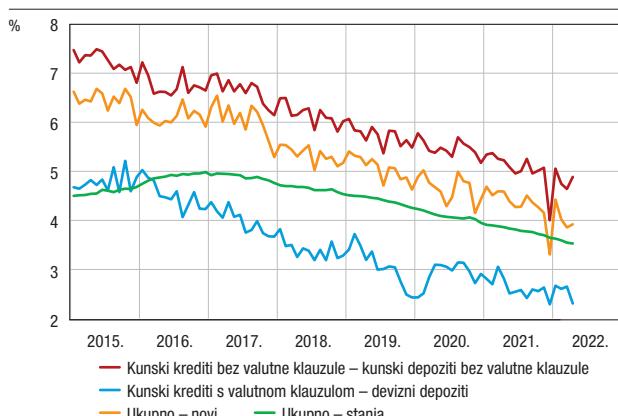
Izvor: HNB

Slika 43. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

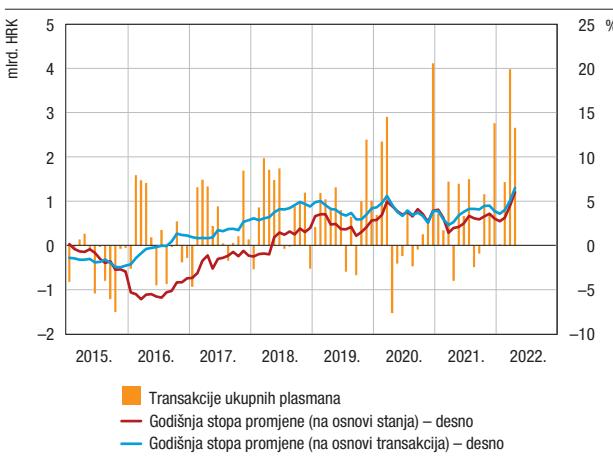
Slika 46. Neto domaća aktiva, struktura
apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

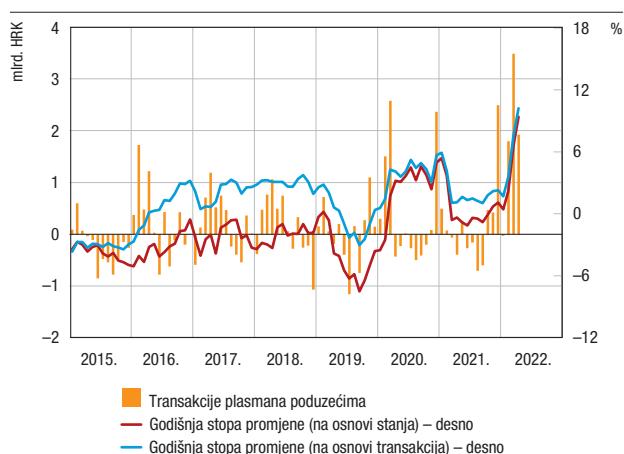
Slika 44. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

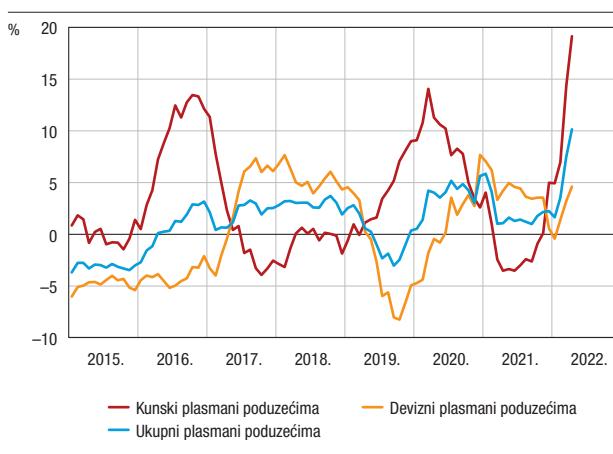
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani

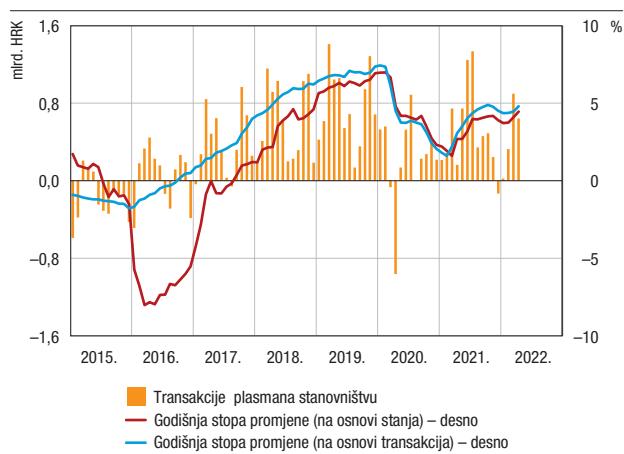
Izvor: HNB

Slika 48. Plasmani poduzećima

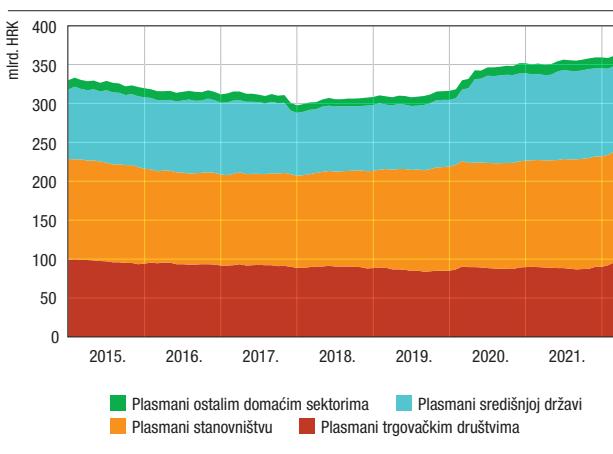
Izvor: HNB

Slika 51. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

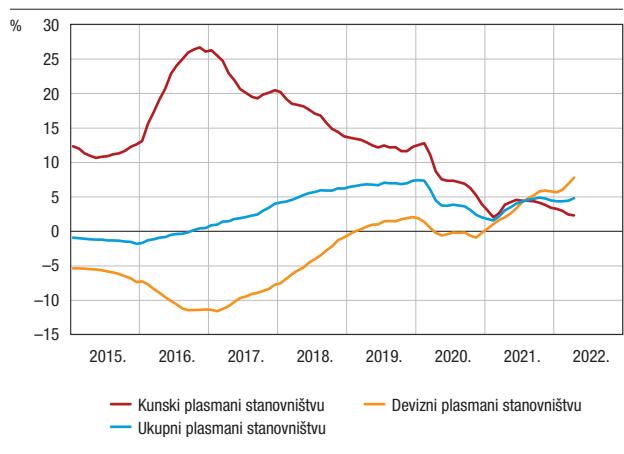
Izvor: HNB

Slika 49. Plasmani stanovništvu

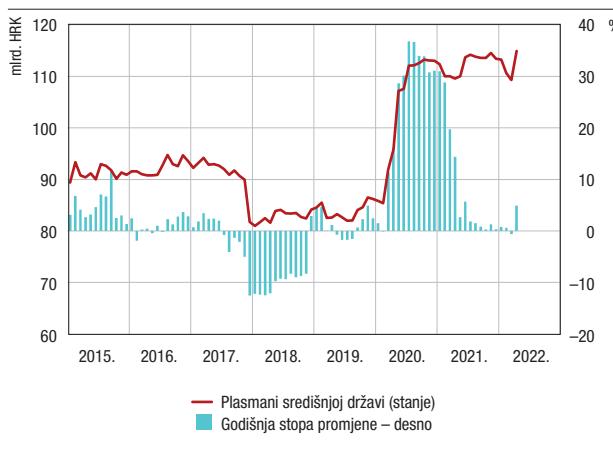
Izvor: HNB

Slika 52. Struktura plasmana monetarnih finansijskih institucija

Izvor: HNB

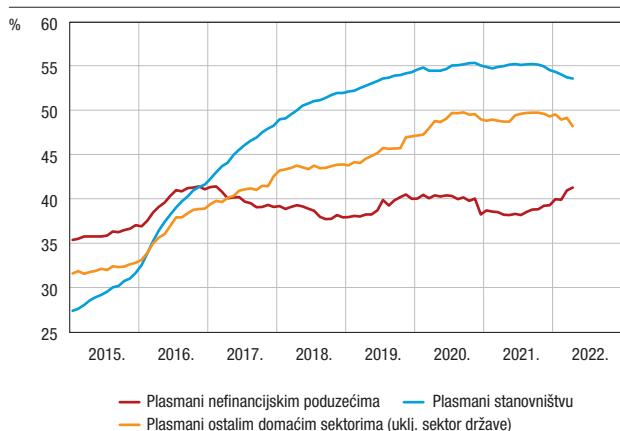
Slika 50. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

Izvor: HNB

Slika 53. Plasmani monetarnih finansijskih institucija središnjoj državi

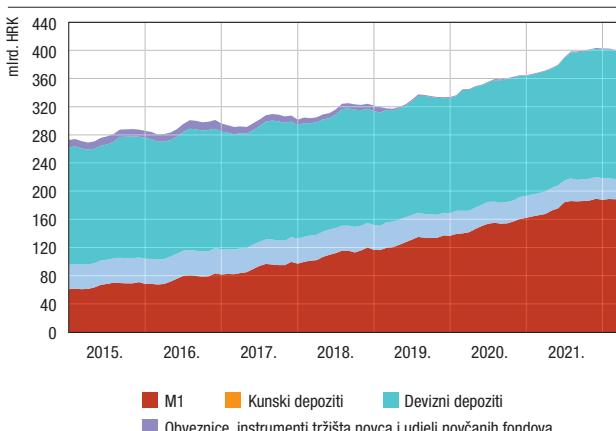
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunkih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

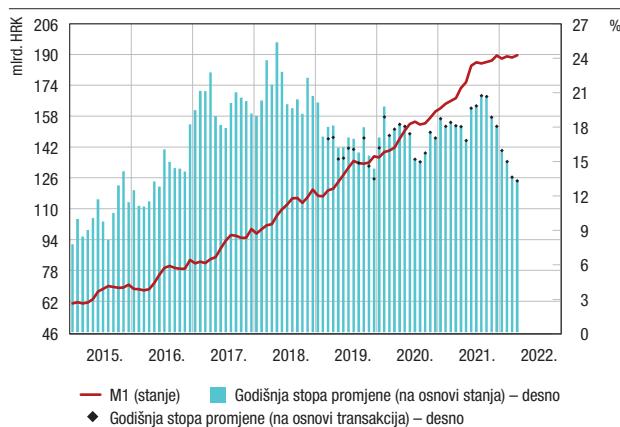
Izvor: HNB

Slika 57. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

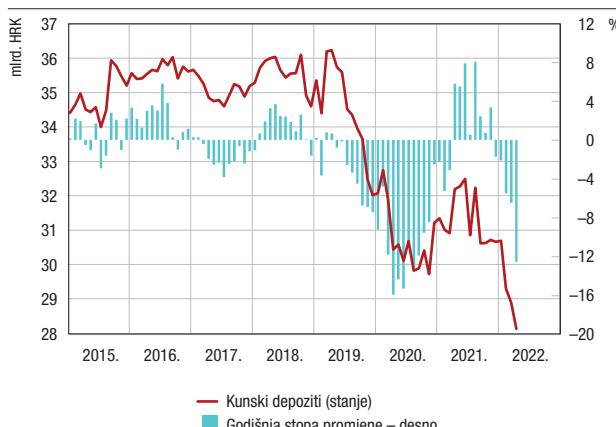
Slika 55. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklassifikacije novčanih fondova.

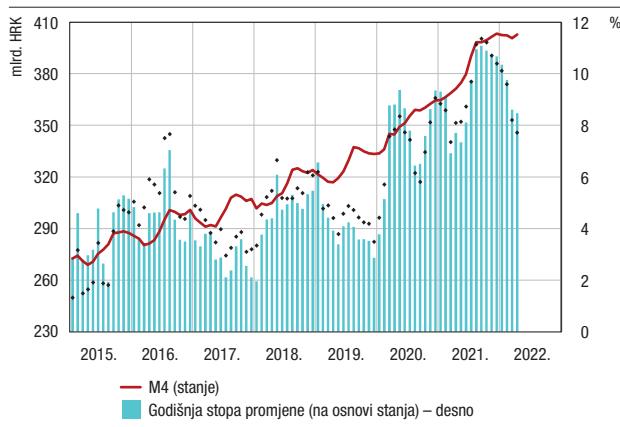
Izvor: HNB

Slika 58. Kunski štedni i oročeni depoziti

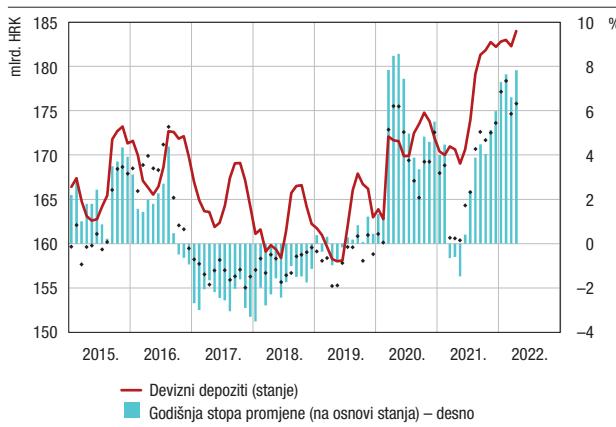
Izvor: HNB

Slika 56. Ukupna likvidna sredstva (M4)

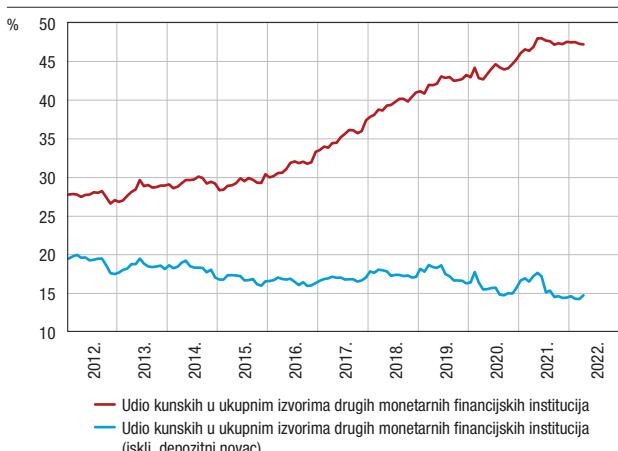

Izvor: HNB

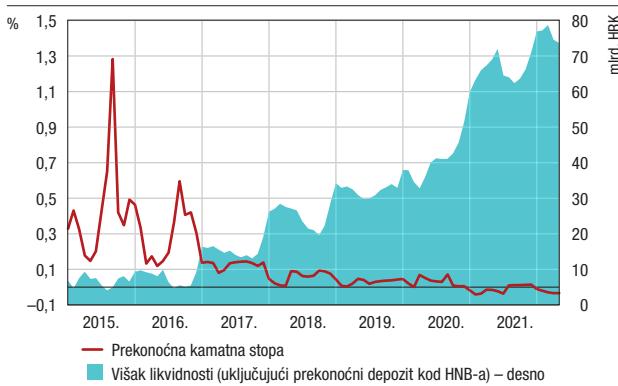
Slika 59. Devizni depoziti

Izvor: HNB

Slika 60. Udio kunske izvora

Izvor: HNB

Slika 61. Likvidnost banaka i prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekonočna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekonočnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. odnosi se na prekonočnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

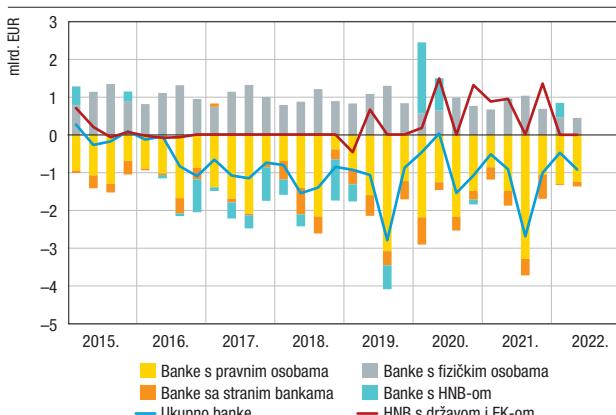
Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca

preliminarni podaci, u milijunima eura

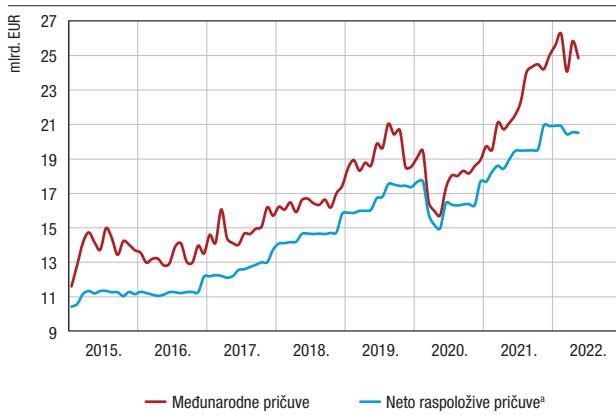
	2020.	2021.	Indeks	
			2020./2019.	2021./2020.
Tekuće transakcije	-56	1.945	–	–
Kapitalne transakcije	1.074	1.367	120,8	127,3
Financijske transakcije (bez pričuve)	20	-3.481	1,4	–
Međunarodne pričuve HNB-a	603	6.031	60,9	999,7
Neto pogreške i propusti	-395	-762	294,2	193,0

Izvor: HNB

Slika 62. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

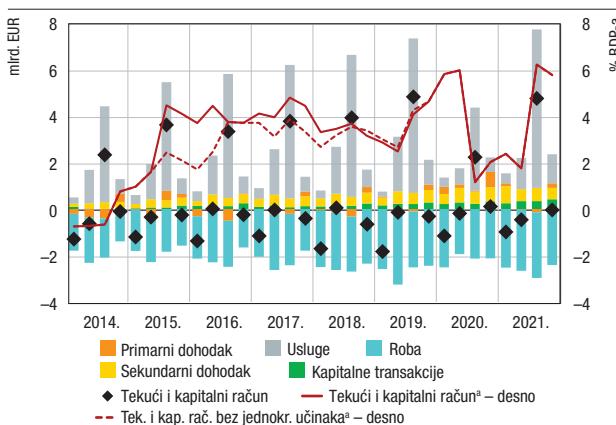
Napomena: Positivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje odnose se na travanj i svibanj.

Izvor: HNB

Slika 63. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

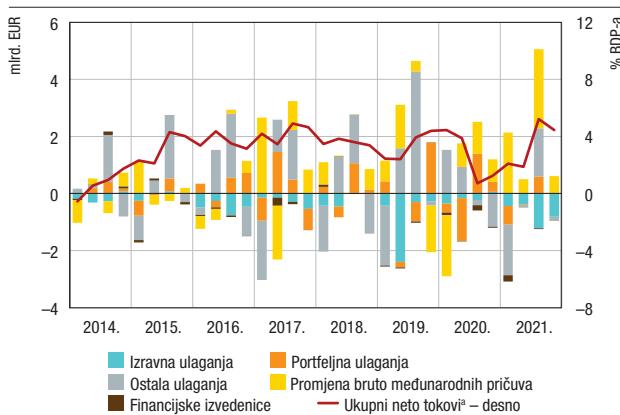
Izvor: HNB

Slika 64. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

^a Zbroj posljednjih četiri tromjesečja

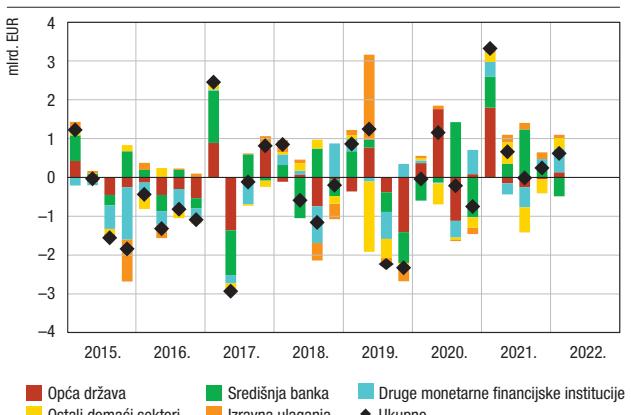
Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski franak u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrenе koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

Slika 65. Tokovi na finansijskom računu prema vrsti ulaganja^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

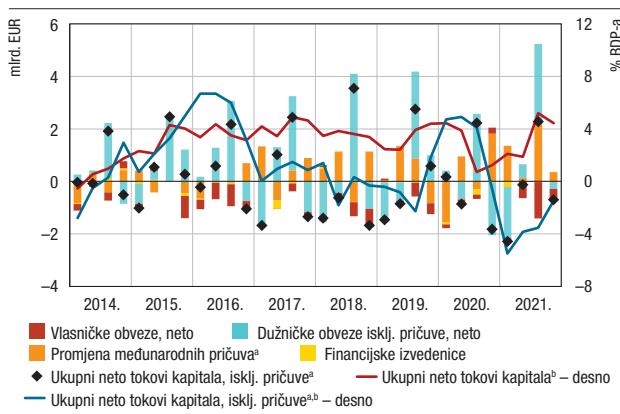
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

Slika 68. Transakcije bruto inozemnog duga

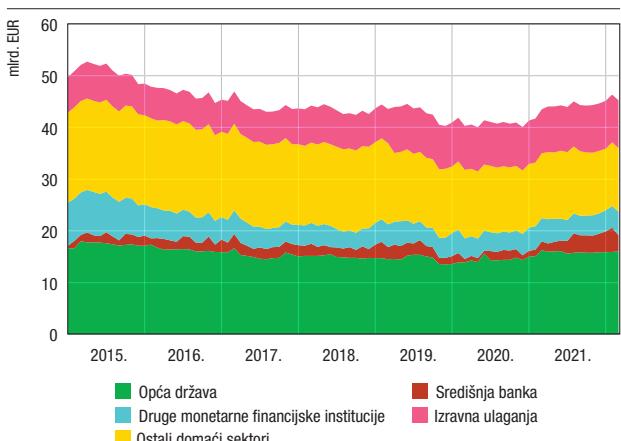
Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe.

Izvor: HNB

Slika 66. Tokovi na finansijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

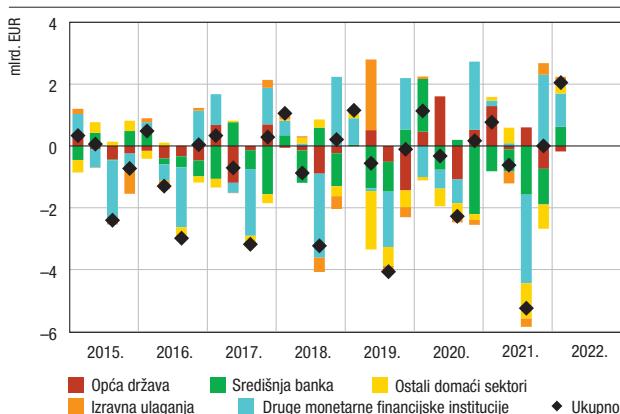
Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

Slika 69. Bruto inozemni dug
na kraju razdoblja

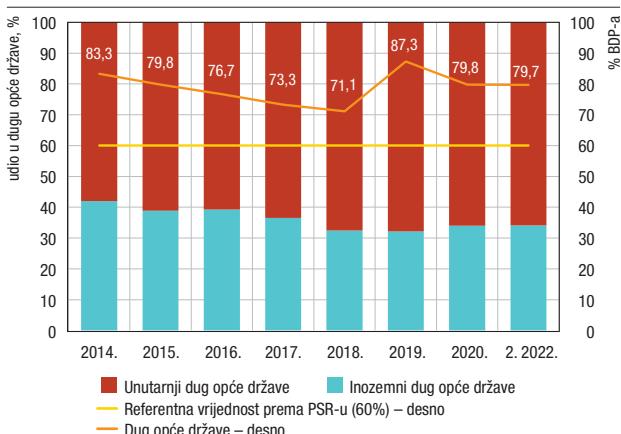
Napomena: Podaci zaključno s ožujkom 2022.

Izvor: HNB

Slika 67. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu.

Izvor: HNB

Slika 70. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2020.	I. – XII. 2021.
Ukupni prihodi	178.627	199.633
Izravni porezi	24.708	23.315
Neizravni porezi	70.709	83.103
Socijalni doprinosi	44.159	48.868
Ostalo	39.052	44.348
Ukupni rashodi	206.338	212.071
Socijalne naknade	64.658	66.870
Subvencije	14.243	11.599
Kamate	7.508	6.691
Naknade zaposlenicima	50.449	53.852
Intermedijarna potrošnja	31.831	35.536
Investicije	21.340	20.588
Ostalo	16.310	16.936
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-27.710	-12.438

Izvor: Eurostat; DZS

Tablica 4. Državni proračun

prema metodologiji računskog plana, u milijunima kuna

	I. – III. 2021.	I. – III. 2022.
1. Prihodi	36.766	36.060
2. Prodaja nefinancijske imovine	98	187
3. Rashodi	42.275	38.786
4. Nabava nefinancijske imovine	932	1.050
5. Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-) (1+2-3-4)	-6.343	-3.589

Izvor: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	II. 2021.	II. 2022.
Ukupna promjena duga	90	575
Promjena unutarnjeg duga	-6.045	-89
– Gotovina i depoziti	14	2
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-855	616
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-3.273	-241
– Kratkoročni krediti	207	-129
– Dugoročni krediti	-2.129	-324
Promjena inozemnog duga	6.135	664
– Gotovina i depoziti	0	0
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	104	-612
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	4.152	1.560
– Kratkoročni krediti	-155	-270
– Dugoročni krediti	2.034	-13
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	277	128

Napomena: Promjena unutarnjeg duga opće države = (promjena pojedinih kategorija – konsolidacijski elementi)

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	potr.	– potrošnja
BDP	– bruto domaći proizvod	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BDV	– bruto dodana vrijednost	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	SDR	– posebna prava vučenja
BZ	– blagajnički zapisi	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	tis.	– tisuća
dep.	– depoziti	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
d. n.	– drugdje nespomenuto	TNZ	– Tržište novca Zagreb
DZS	– Državni zavod za statistiku	tr.	– tromjesečje
EK	– Europska komisija	TZ	– trezorski zapisi
EMU	– Ekonomski i monetarni unija	val.	– valutni
engl.	– engleski		
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu finansijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoputeve		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor finansijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste	AT	– Austrija
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju	BE	– Belgija
HNB	– Hrvatska narodna banka	BG	– Bugarska
HPB	– Hrvatska poštanska banka	CY	– Cipar
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)	CZ	– Češka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	DE	– Njemačka
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje	DK	– Danska
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	EE	– Estonija
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)	ES	– Španjolska
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)	FI	– Finska
Ina	– Industrija naftne d.d.	FR	– Francuska
ind.	– industrijski	GB	– Velika Britanija
IPC	– indeks potrošačkih cijena	GR	– Grčka
JTR	– jedinični troškovi rada	HR	– Hrvatska
MF	– Ministarstvo financija	HU	– Mađarska
mil.	– milijun	IE	– Irska
mlrd.	– milijarda	IT	– Italija
MMF	– Međunarodni monetarni fond	LT	– Litva
NDA	– neto domaća aktiva	LV	– Letonija
NIA	– neto inozemna aktiva	MT	– Malta
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti	NL	– Nizozemska
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)	PL	– Poljska
OP	– obvezna pričuva	PT	– Portugal
PDV	– porez na dodanu vrijednost	RO	– Rumunjska
		SI	– Slovenija
		SK	– Slovačka

Znakovi

– nema pojave
.... ne raspolaze se podatkom
0 podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere

\varnothing – prosjek
a, b, c,... – oznaka za napomenu ispod tablice i slike
* – revidirani podatak
() – nepotpun, nedovoljno provjerjen podatak